

Zitting 1982–1983

16551

Nieuwe regeling voor het kapitaal van de besloten vennootschap

Nr. 8

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zittingen 1980–1981 en 1981–1982.

EINDVERSLAG

Vastgesteld 4 november 1982

De memorie van antwoord en de daarbij gevoegde nota van wijzigingen gaven enkele leden van de vaste Commissie voor Justitie¹ nog aanleiding een aantal opmerkingen te maken.

Algemeen

De leden van de fractie van de P.v.d.A. dankten de Regering voor de memorie van antwoord en nota van wijziging. Zij stelden nog de navolgende vragen.

De Regering vermeldt terecht dat indertijd bewust afgestapt is van de norm dat er een relatie tussen de werkzaamheden en het geplaatste kapitaal zou moeten zijn. Vervolgens wijst de Regering ook uit overwegingen van uitbreiding van werkgelegenheid de suggestie van verschillende te hanteren normen af. Deze leden wilden toch nog eens aandacht vragen voor de gedachte of het mogelijk zou kunnen zijn de algemene ondergrens f 40 000 te hanteren maar daarnaast als extra criterium toch te letten op de relatie met de activiteiten juist daar waar ook nu toch blijkt dat juist als er problemen komen fiscus en bedrijfsvereniging veelal achter het net vissen. Zij moesten helaas constateren dat het tot op heden nog altijd niet mogelijk is voor fiscus en bedrijfsvereniging dat men zo alert opereert dat er geen brokken vallen.

Deze leden hadden met instemming kennis genomen van het feit dat de Minister de taak van het openbaar ministerie om ontbinding te vorderen van groot belang acht en ook een wijziging heeft voorgesteld. Aangezien deze leden meenden dat hier een belangrijke sanctie zou kunnen worden gevonden om dubieus opereren zo snel mogelijk in te dammen. Zij vernamen graag van de Regering of er organisatorisch voorzieningen zijn getroffen om het zwaar belaste openbaar ministerie ook meer op deze taak gericht te laten opereren en zo ja, welke.

De leden van de P.v.d.A. waren geenszins overtuigd door de opmerkingen over het opereren met buitenlandse rechtspersonen. In een aantal recente fraudezaken kwam het gebruik van Engelse limiteds weer naar voren als probleem.

Deze leden wilden er met de grootst mogelijke nadruk op aandringen dat overleg op zijn minst met EEG-partners gestart wordt om daarbinnen tot gelijke eisen te komen. Zij wilden daarnaast toch vragen of het niet mogelijk

¹ Samenstelling: Rietkerk (VVD), Haas-Berger (PvdA), Stoffelen (PvdA), G. C. van Dam (CDA), Van Leijenhorst (CDA), Kosto (PvdA), Salomons (PvdA), Patijn (PvdA), K. G. de Vries (PvdA), Evenhuis-van Essen (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Faber (CDA), Van den Broek (CDA), Tripels (VVD) fungerend voorzitter, Schutte (GPV), Krajenbrink (CDA), Lankhorst (PPR), Van Es (PSP), Dales (PvdA), Janmaat (Centrumpartij), Korthals (VVD), Wiebenga (VVD) en De Grave (VVD).

is om het misbruik in te dammen door toch dezelfde vereisten te stellen voor deze rechtspersonen als aan Nederlandse als voorwaarde voor inschrijving in het Handelsregister. Zij konden zich niet onttrekken aan de indruk dat de Nederlandse activiteiten ten behoeve van fraudebestrijding weinig opleveren indien deze escapes blijven bestaan. Is er een overzicht te geven van de thans binnen de EEG geldende normen voor het oprichten van rechtspersonen met beperkte dan wel uitgesloten aansprakelijkheid?

Ten slotte wilden de leden van de P.v.d.A. vragen welk belang ermee gediend is om op voorhand weer een veelheid van bewijsmiddelen toe te laten naast de deskundigenverklaring. Zou juist de preventieve werking van zo'n deskundigenverklaring niet zinvol zijn?

De leden van de C.D.A.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van de memorie van antwoord en de bijgaande nota van wijzigingen. Zij waren de minister dankbaar voor de overname van een aantal voorstellen.

Deze leden vroegen naar aanleiding van de mededelingen op blz. 10 van de memorie van antwoord naar de stand van zaken betreffende de samenwerking tussen de register-accountants en de accountants-administratieconsulenten, nu inmiddels in de commissie-Traas algehele overeenstemming is bereikt.

De leden van de V.V.D.-fractie konden in het algemeen hun instemming betuigen met de inhoud en strekking van de memorie van antwoord en de aanvullingen en wijzigingen, als neergelegd in de nota van wijzigingen. Van belang was hierbij naar de mening van deze leden onder meer de opmerking in de memorie van antwoord dat uiteraard het aspirant-ondernemers niet te moeilijk moet worden gemaakt en dat deze doelstelling mede in het wetsontwerp is betrokken. Hoezeer de positie van de schuldeisers van een besloten vennootschap ook bescherming verdient, deze bescherming moet, aldus de leden van de V.V.D.-fractie, niet worden gezocht in het vennootschappelijk kapitaal. Het is dan ook de ervaring dat bij faillissementen van vennootschappen de aandeelhouders «het loodje leggen». Voor de schuldeisers is het belangrijkste de ontwikkeling van het vermogen van de vennootschap en derhalve niet de grootte van het geplaatste kapitaal, dat zeker bij besloten vennootschappen in geen enkele verhouding pleegt te staan tot de financiële activiteiten en het vermogen van de vennootschap.

Voorts meenden de leden van de V.V.D.-fractie te moeten stilstaan bij de opmerking van de bewindsman op pagina 2 van de memorie van antwoord, derde alinea, waarin deze opmerkt dat wanneer het vermogen verloren dreigt te gaan, voorzichtigheid moet worden betracht, daaraan toevoegend dat bedrijfsverenigingen dan bij voorbeeld bedacht moeten zijn op het vragen van een voldoende voorschot, hetgeen de bedrijfsverenigingen in zijn algemeenheid toch plegen te doen, zonder dat er sprake is van een relatie tussen het vragen van voorschotten en de ontwikkeling van het vermogen van de vennootschap, waarop de bedrijfsverenigingen ook in het algemeen minder kijk zullen hebben. Uiteraard zijn de eerste en gereede signalen voor de bedrijfsverenigingen het niet tijdig voldoen van de premienota's. Dat zal hen meestal alert maken. Hetzelfde geldt ten aanzien van de opmerking dat de fiscus alert moet worden op tijdige betaling. Wanneer er stagnaties in de betalingen optreden, pleegt de fiscus in het algemeen reeds diligent genoeg te zijn, omdat dit vooreerst kan duiden op achteruitgang van de liquiditeit en vervolgens op een aantasting van het vermogen van de vennootschap.

Met betrekking tot de stelling in de memorie van antwoord dat andere schuldeisers, waarmee bedoeld zullen zijn de concurrente schuldeisers, vooruitbetaling c.q. onmiddellijke betaling of zekerheid kunnen verlangen, merkten de leden van de V.V.D.-fractie het navolgende op. De praktijk wijst uit dat wanneer een vennootschap in moeilijkheden dreigt te geraken, hetzij in de liquiditeits sfeer, hetzij in de vermogenssfeer (of in beide situaties), dat deze dan vaak nieuwe crediteuren aanboort, bij voorbeeld tot het doen van leveranties. Die leveranciers zijn uiteraard niet op de hoogte van het financiële reilen en zeilen van een nieuwe klant. Zij zijn maar al te

gaarne geneigd, zeker in deze tijd, om een nieuwe klant te koesteren, zij het dat zij dan wel eens een addergebroed die behandeling doen ondergaan! Steeds meer dringt zich in dat geval de vraag op hoe deze argeloze schuldeisers te beschermen. Zij hebben, anders dan de bedrijfsvereniging en de fiscus, praktisch geen signalen ten aanzien van het voor hen vaak onbekende bedrijf. Het zal duidelijk zijn dat hun positie niet zodanig is dat zij vooruitbetaling c.q. onmiddellijke betaling of zekerheid zullen c.q. kunnen verlangen en de praktijk wijst dan ook uit dat wanneer bedrijven in de moeilijkheden geraken, uitmondende in een faillissement, er dan vele argeloze concurrente crediteuren in dat faillissement opdoemen. De speciale preferentie op geleverde goederen wordt vaak in dat geval dan ook nog door een bodembeslag van de fiscus geëlimineerd. Zij vissen meestal, naar de praktijk leert, volledig achter het net. Het is uitermate bedroevend en betreurenswaardig dat dan in een faillissement blijkt dat de preferente crediteuren een stuk «verhaal» vinden op deze vaak in de val gelopen schuldeisers doordat die leveranciers nog activa in die vennootschap hebben doen terecht komen. In dat verband vroegen deze leden zich af, hoewel men zou kunnen stellen dat dit buiten de orde van het voorliggende wetsontwerp valt, of niet mede ter bescherming van de concurrente schuldeisers in dergelijke gevallen een signaalfunctie zou moeten uitgaan van bedrijfsvereniging en fiscus. Zeker in die gevallen waarin de bedrijfsvereniging voornemens is het faillissement van een vennootschap aan te vragen c.q. de fiscus dwangbevelen heeft betekend c.q. beslagen heeft gelegd. Deze rechtsituaties zijn uiteraard aan de argeloze schuldeisers meestal niet bekend en deze laatste «trappen er in». Legio zijn de gevallen dat de leveranciers zijn blijven leveren, ook ondanks betekeningen en bodembeslagen. Zou het geen aanbeveling verdienen dat de fiscus gehouden is in geval van dwangmaatregelen c.q. beslagen dit kenbaar te maken op enigerlei wijze, bij voorbeeld door het plaatsen van een aantekening in het handelsregister of anderszins? Een dergelijke aantekening is niet zo bevreemdend, omdat ook wanneer conservatoir of executoriaal beslag wordt gelegd op onroerend goed dit in de openbare registers wordt aangetekend en de diligente crediteur in ieder geval de mogelijkheid heeft zich bij het Kadaster omtrent een gedeelte van de financiële toestand van zijn contractspartner te oriënteren. De leden van de V.V.D.-fractie wilden hierbij niet verhehlen dat dit een spontane reactie was op de bewuste zinsnede dat andere schuldeisers vooruitbetaling, onmiddellijke betaling of zekerheid kunnen verlangen, waarbij het probleem in genen dele genoegzaam inhoudelijk is benaderd; de memorie van antwoord getuigt echter van een te groot optimisme over wat de schuldeisers plegen te doen, omdat namelijk wat zij «kunnen» doen, naar de opvattingen van deze leden, in het kader van de door hen geplaatste opmerking niet relevant lijkt, althans niet genoegzaam hout snijdt! Evenzeer konden deze leden onderschrijven dat, indien het eigen vermogen verloren is gegaan, de hoogte van het geplaatste kapitaal alle belang verloren heeft. Evenmin kan het de bedoeling van dit wetsontwerp zijn de positie van de schuldeisers geheel veilig te stellen. In zoverre onderschreven de leden van de V.V.D.-fractie gaarne het standpunt van de bewindsman op dit stuk.

ARTIKELEN

Artikel 180, tweede lid

Met instemming hadden de leden van de V.V.D.-fractie kennis genomen van de interpretatie van hun opmerkingen op dat punt. Zij meenden wel dat het de wet ten goede zou komen indien dit punt ook tot uitdrukking kwam in de wetstekst, omdat, zoals de tekst luidt, verdedigd kan worden dat voor elke rechtshandeling, waardoor de vennootschap anders dan ingevolge artikel 103, lid 3, wordt verbonden, aansprakelijkheid bestaat voor de bestuurders. Dit was dan ook de reden waarom deze leden die vraag hadden gesteld, waarop thans een duidelijk antwoord is gekomen. Het leek hun in het algemeen ongewenst dergelijke cruciale vragen op te lossen en te beantwoorden middels het consulteren van de geschiedenis van de totstandkoming van de desbetreffende wet.

Artikel 185

De voorgestelde aanvulling van de gronden voor rechterlijke ontbinding met: «of wanneer de vennootschap haar werkzaamheden tot verwezenlijking van haar doel heeft gestaakt.», deed bij de leden van de C.D.A.-fractie de vraag rijzen wat hieronder precies dient te worden verstaan. De memorie van antwoord, blz. 8 en blz. 12, geeft daartoe nauwelijks enige handreiking aan de rechter. Alvorens met het voorstel ter zake akkoord te gaan, wilden genoemde leden gaarne enige voorbeelden, aangezien het in de vennootschapspraktijk voorkomt dat een bepaalde BV – al dan niet in concernverband – tijdelijk geen activiteiten ontplooit. Men denke aan vennootschappen speciaal opgericht om in voorkomende gevallen bepaalde projecten ten behoeve van andere vennootschappen uit te voeren, dan wel vennootschappen opgericht om erin bepaalde risicovolle activiteiten onder te brengen in de onderaannemingssfeer. Het enkele «stilleggen» van een vennootschap behoort naar het oordeel van deze leden geen rechterlijke ontbindingsgrond te zijn. Ook de mogelijkheid dat een «stilgelegde» BV mogelijkerwijs als «lege» vennootschap kan worden verkocht, is daartoe huns inziens een onvoldoende grond.

De leden van de V.V.D.-fractie konden zich verenigen met het in dezen door de bewindsman gegeven antwoord met betrekking tot de door deze leden gevraagde actieve rol van de beheerder van het handelsregister, waaruit blijkt dat dit vraagstuk nader wordt bestudeerd; zij meenden hieruit te mogen afleiden dat het door hen geopperde voorstel in principe door de bewindsman is aanvaard, althans niet wordt afgewezen.

Artikel 204a

Hetgeen in de memorie van antwoord is gesteld op pagina 11, eerste alinea, laatste zinsnede, was niet duidelijk voor de leden van de V.V.D.-fractie. In deze zinsnede zijn kennelijk woorden weggevallen, althans zijn de inhoud en strekking van deze zinsnede niet duidelijk, aldus deze leden.

Artikel 204b, tweede lid

De leden van de V.V.D.-fractie merkten hierbij op dat het kennelijk de bedoeling is, dat de in artikel 204a, tweede lid genoemde «deskundige als bedoeld in artikel 393 of een accountants-administratieconsulent» een verklaring moet afleggen. Om ieder misverstand op dit punt te vermijden, waren deze leden van mening dat dit dan ook in artikel 204b, tweede lid tot uitdrukking zou moeten komen; de tekst zou bij voorbeeld kunnen luiden: «Over de beschrijving van hetgeen wordt ingebracht moet overeenkomstig artikel 204a, tweede lid, de daarin genoemde deskundige, voordat de inbreng geschiedt, een verklaring afleggen».

Artikel 206a, eerste lid

Ingevolge de nota van wijzigingen zal de laatste zinsnede van lid 1 luiden: «hij heeft geen voorkeursrecht op aandelen die worden uitgegeven aan werknemers van de vennootschap of groepsmaatschappij dan wel ten gevolge van fusie». Naar de opvattingen van de leden van de V.V.D.-fractie is een en ander niet juist en duidelijk weergegeven en dient deze zinsnede te worden gecorrigeerd.

Artikel 209

De laatste zin van artikel 209, vierde lid, leek de leden van de V.V.D.-fractie niet juist. Uit de memorie van toelichting, die wel duidelijk is, blijkt dat wanneer de rechter in hoger beroep de kapitaalvermindering niet meer kan tegenhouden, hij tijdens dat hoger beroep een zekerheidstelling kan

bevelen onder een dwangsom. Zou het dan niet veeleer voor de hand liggen – aldus deze leden – om in de tekst op te nemen dat «indien tijdens het hoger beroep blijkt dat het kapitaal reeds is verminderd, de Rechter enz...»?

Naar aanleiding van de door de leden van de V.V.D.-fractie gemaakte opmerkingen bij het vijfde lid, tweede zinsnede, heeft de bewindsman opgemerkt dat in geval van gedeeltelijke gegrondverklaring, het verzet niet wordt opgeheven en het besluit derhalve niet van kracht wordt. Dit antwoord kon de leden van de V.V.D.-fractie niet overtuigen en leek hun niet geheel juist. In dat geval wordt immers het besluit als het ware door de rechter geamendeerd en is het besluit, voor zover dit dus wel gegrond verklaard is, voor uitvoering vatbaar. Verder meenden deze leden dat door de wijziging van artikel 5, namelijk het woord «onherroepelijk» te vervangen door «uitvoerbaar», niet datgene bereikt wordt, hetwelk kennelijk door de bewindsman is beoogd. De rechtszekerheid brengt tevens met zich mee, dat zowel in het ene als in het andere geval zulks in de wetstekst tot uitdrukking moet komen. Met andere woorden de tekst zou moeten luiden: «of de opheffing van het verzet uitvoerbaar bij voorraad is verklaard dan wel onherroepelijk is geworden». De door de Minister in dezen gegeven argumentatie van spoed konden deze leden uiteraard onderschrijven.

De waarnemend voorzitter van de commissie,
Tripels

De griffier van de commissie,
Kerkhofs